

Mejdan na Titaniku

PAVEL JANSA

David byl už dlouho v důchodu a jeho svět se omezil převážně na velký rodinný dům se zahradou. Přebýval v něm nejen on s manželkou Evou, ale i jejich syn a dcera se svými rodinami. Pod jednou střechou žilo šest dospěláků a čtyři vnoučata, syn i dcera měli po dvou dětech. Bývalo tam tedy pořád veselo, nebo přinejmenším rušno.

Vzdor neduhům stárí se David stále zajímal o všechno možné a denně už u ranní kávy surfoval na internetu. Když teď narazil na zprávu o úmrtí Dity Marové, kanadské grafičky českého původu, okamžitě tablet vypnul. A dopřál si stakan whisky. Sebralo ho to. Tak už i ona... Nepsala se ovšem Marová, ale Mar. Vzpomněl si, kdy

přesvědčoval sám sebe David, když se občas zamýšlel nad svým morálním profilem. Důležité bylo, že nakonec nepodleh, ne? Ale nikdy na Zuzanu nezapomněl. Byla to výjimečná holka. Výjimečné hezká, výjimečně talentovaná i výjimečně sebestředná a umanutá... Teď měl ale David okamžitě jasno. K čertu s morálkou, musí Zuzanu ještě vidět. Takovou holku nikdy – předtím ani potom – nepoznal... Dnešní důchodce byl totiž až na techtle se Zuzkou jinak za vzorňáška. Svodům žen se vyhýbal, jinak ani nemohl, byl v rod-ném maloměstě pod drobnohledem. Pracoval po většinu života v laboratoři místní nemocnice. Brzy si s Evou pořídili už zmíněný velký dům a žili víceméně jen pro rodinu.

patří tobě. Rýmovačka jakých je dvanáct do tuctu, ale závěrečný aplaus konkuroval hromobití. Ta holka byla zjevení. Pěkná a navíc – v kontrastu k jejímu až křehkému zjevu – měla nečekaně hluboký alt. Podnapilí návštěvníci se mohli utleskat.

„Krásná dívka,“ prohodil David.

Barman zareagoval: „Říká si *Sweet Sue*, Sladká Zuzka. Mluví anglicky a trochu i německy, ale bůhvíodkud vlastně je...“

David dopil, když *Sweet Sue* spustila rozvernou *Wenn die Cow-boys träumen* – Když kovbojové sní. Na rozhazování neměl, dru-hou whisky si musel odpustit. O čem sní honácí krav, se už nedo-věděl... Počkal na autobus a vrátil se do penzionu na druhé stra-

Snímky JOSEF LOUDA

to jméno slyšel poprvé. Bylo to nedlouho po sametovém převratu...

Zapnul televizi, kde právě vysílali rozhovor s významnou výtvar-nicí, která zavítala do Prahy. Kamera ale zabírala spíš velký plakát než výtvarnici. Na plakátě stálo *DITA MAR*, pod tím *obrazy-grafika-koláže 1980-1990* a dole místo, den a čas vernisáže. Pak se zpoví-daná konečně podívala do kamery a David se uchechtl. Samozřej-mě žádná Dita, ale Zuzana! Zuzka Ditmarová si k uměleckým účel-ům rozložila příjmení na Dita Mar.

Seznámili se před mnoha lety. A kdyby jenom seznámili. Byla to Davidova velká láska. Krátká, ale intenzivní. A dozajista to byl i jeho hřích. Nebo nevěra, poklesek, případně selhání, jak je vám libo... Nebyl sice ještě ženat, ale měl už doma vážnou známost – dívku Evu, kterou si později stejně vzal. Ale takový je už život, feromonům a hormonům občas neporučíš...

Vlastně se nakonec nic moc nestalo, Zuzka zůstala Davidovým tajemstvím. A utajená nevěra už vlastně ani tak docela nevěra není,

Jen málokdo ze známých by si vzpomněl, že několik prvních roků po promoci David působil na katedře lékařské chemie v Brně. Ale naštěstí mu celkem brzy došlo, že univerzitní bláznec, ta až směšná honička za počtem publikací a tituly před i za jménem, není jeho parketa. Tak to vyřešil, nastoupil ve špitále u nich doma a byl tam v podstatě spokojený.

Zuzanu Ditmarovou ovšem poznal ještě o rok dřív v rakouském Innsbrucku, kam ho začátkem sedmdesátých let vyslali na krátkou stáž. Užival si to. Po práci se do noci poflakoval a nasával atmosfé-ru. Fascinovaly ho už jenom ty nekonečné šňůry světél aut. Červe-ná tam a žlutá zpátky...

Nikdy si neodepřel procházku po Maria-Theresien-Strasse s vítěz-ným obloukem na počest svatby císaře Leopolda II. Nápis *Bella gerant alii, tu, felix Austria, nube* znal z paměti. Války ať vedou jiní, ty, šťastné Rakousko, se žeň... Pokaždé odbočil na širokou Am Gra-ben a... Tam zkrátka jednou zaváhal. Stipendium měl sice skromné, ale neodolal.

Livrejovaný chlápek pochopil. S úklonou Davidovi pokynul a podržel mu dveře. Právě ty, nad nimiž blikal jedovatě zelený neon Bar Domino. David se uvelebil u pultu a poručil si – jak jinak – whisky. Spokojeně se rozhlédl. Měl bary rád. Bylo nabito, turistický ruch kvetl. Ze všech stran zněla hlučná němčina, chvílemi italština a americká angličtina. Jenom Japonci se chovali tiše.

Sledoval, jak se na pódiu vystřídali zpěváci tyrolských lidovek s naveným tlustochem, který kleštěneckým tenorem italsky odme-čel tradiční *O sole mio* a podobné omšelé evergreeny. Potom najed-nou skoro všichni ztichli. Mikrofon převzala dívka ve vysokých botách, kožených kalhotách a kostkované košili, s kovbojským širá-kem posunutým do týla. Zadívala se někam nad hlavy všech, zapo-slouchala se do hudby a spustila:

„Der Platz neben mir ist leer...
Ich höre deine Stimme nicht mehr...“

Místo vedle mne je prázdné, už více neslyším tvůj hlas. Sice samé banality, ale bylo to pomalé, sentimentální a tudíž pro vkus všech pijáků světa jako dělané...

„Vergiss, was vergangen und komm' doch zu mir...
Der Platz neben mir gehört dir.“

Zapomeň, co pominulo a pojď přece ke mně. Místo vedle mne

ně řeky.

Převlékl se, zakousl, co našel v ledničce a když objevil nedopi-tou láhev, uvelebil se s ní v křesle na balkoně. Bylo už k půlnoci. Ve tmě dole poblíkávala už jen světla ojedinělých stavení, i ruch na přípoje k brennerské dálnici ochabl. Ve tmě v dálece naproti spíš tušil, než rozeznával, obrysy obřího skokanského můstku. Zavřel oči...

Z dřímoty ho probralo ostré vytí motoru ve vysokých otáčkách. Zvuk se blížil od silnice přímo pod penzionem. Závodník nebo cvok? Pak se objevila i světla reflektorů. Někdo se hnál po závitni-ci cesty nahoru. Najednou se ale ozval náraz. Třeskot drcených ple-chů. A světla pohasla. David pochopil, že je zle. Vyskočil, sebral v předsíni baterku a vyběhl ven. Zamířil dolů k silnici. I doktor-výzkumník má pořad v podvědomí, co mu na fakultě vtoukli do hlavy. Mohlo jít o minuty...

Běžel ze všech sil. Na místě si posvítl na havarované auto. Mer-cedes. Napálil to do stromu u cesty, z předku zbyla jen změřt ple-chů. Na místě řidiče seděl muž. Byl bezvládný jako hadrový panák, plešatá hlava samá krev. Airbag nikde, zato volant v hrudníku. Sta-čil už pohled na doslova rozmaširovanou hlavu. To byla konečná...

Najednou David zaslechl slabé zasténání. Ženský hlas... A pak i slova. Znělo to jako „Prosím vás, vodu“. Oběhl havarovaný vrak a násilím otevřel i pomačkané pravé dveře. Byla tam žena a žila. David na ni posvítl a strnul. Byla to ta pěkná holka z Domina. *Sweet Sue*. Pak mu to docvaklo. Panebože... Zpěvačka z baru pro-mluvila česky!

Bylo to v éře předmobilové, sehnat pomoc nebylo tak snadné jako teď. Ale dokázal to. Řidiči pomoci nebylo, ale Sladkou Zuzi zachránili. Vlastně ji až na otřes mozku a spoustu modřin a škrá-banců nic moc nebylo. David se za ní do nemocnice vydal s kyt-kou růží. Zblízka vypadala ještě líp, než na dálku od barové stolič-ky. Představila se jako Zuzana Ditmarová.

Hned si začali tykat a bavili se jako staří známí. Nebylo divu, David byl jenom o malinko starší. Zuzka byla až dojemně milá, jak mu pořad dokola děkovala... Prý vystudovala češtinu a výtvarku, kterou pak učila na fakultě.

Podobně jako on.

LIBUŠE VONDRÁŠKOVÁ

Sen

Když ráno snídá rosu
těšíc se na nektar
Noc už obědvá pod zemí
Posouvá nitky příštích snů

Ještě přidušení noční mřou
vrávoráme v kruhu
Zaslepení touhou jen víc a všeho víc
vrháme se dobrodružstvím vstříc

Cesta ven je sen
ukrytý v tajemství noci
Zdalipak ho vydá těm
kdož otrocky slouží moci?

Vzpomínka na českého Elvise

MIROSLAV POŘÍZEK

Výborný český muzikant **Karel Zich** by se letos dožil pětasedmidesáti let, bohužel nás však předčasně opustil již ve svých pětapadesáti, přesně před dvaceti lety (13. července 2004). Rodák z našeho hlavního města se narodil 10. června 1949 a rozhodně v sobě nezapřel rodinnou muzikantskou krev. Dědeček Otakar Zich byl skladatelem, a navíc zakladatelem katedry estetiky Univerzity Karlovy. Druhý dědeček byl houslistou a violistou, profesorem pražské konzervatoře. A aby těch hudebně zaměřených příbuzných nebylo málo, strýc Jaroslav Zich vládl hbitými prsty na vysoké úrovni klavíru, byl i skladatelem a hudebním teoretikem.

Hudba provázela Karla Zicha již od mládí, stejně jako vášň pro sport. Během svých středoškolských studií stál u zrodu známé skupiny Framus. Po maturitě na gymnáziu v roce 1967 se další tři roky na pražské Státní konzervatoři vzdělával v oblasti skladby, kontrapunktu a harmonie. Na filozofické fakultě Univerzity Karlovy vystudoval sociologii, estetiku a hudební estetiku. Na této škole také posléze získal titul doktora filozofie. Jeho hudební talent nešlo přehlédnout, také proto se brzy stává platným členem legendární skupiny Spirituál kvintet. Prakticky ihned se v jeho sestavě stal velmi podstatným článkem. Jeho nezaměnitelný hlasový projev dobře ladil s celkovým zaměřením této kapely.

Karel Zich však měl i vlastní skladatelské ambice, které v této formaci nemohl plnohodnotně právě kvůli jejímu typickému repertoáru uplatnit. Dalo se očekávat, že se vydá na vlastní sólovou dráhu. V roce 1973 přišel první velký hit, *Alenka v říši divů*. Na jejím mimořádném úspěchu měl značný podíl skvělý textař s talentem od Pána Boha, Zdeněk Rytíř. Tehdy v jeho kariéře přichází i další významný mezník – poprvé stojí na pódiu Bratislavské lyry, kde společně s Vladkou Prachařovou zpívá píseň *První smích – první pláč*. Na Bratislavské lyře výrazně uspěl ještě dvakrát. V roce

1977 získal stříbrnou příčku za píseň *Máš chuť majoránky* a o šest let později stejné umístění za skladbu *Jeden tón*.

Rostoucí řady fanoušků se těšily na první dlouhohrající album. To vyšlo v roce 1976 pod názvem *Dům č. 5*. Kromě stejnojmenného hitu obsahoval i skladby jako *Cesta za štěstím*, *Penzion blues* či *Sám se svou kytarou*. Karel Zich složil většinu z dvanácti skladeb, dokázal zde uplatnit zajímavé melodické nápady a potvrdil, že je nejen výborný zpěvák a kytarista, ale též skladatel. Texty pak obstarali odborníci na slovo vzatí – Zdeněk Rytíř, Zdeněk Borovec či Ivo Fischer. Další album *Mosty* dostalo název právě podle tohoto obrovského hitu z repertoáru skupiny Bee Gees, a přineslo nejen další sadu hezkých melodických písní, ale i spolupráci s Lenkou Filipovou a textářem Michalem Bukovičem, který se pak na řadu let stal jeho dvorním autorem.

Na vrchol popularity jej nepochybně přímo katapultoval singl *Paráda*. Zřejmě Zichův nejúspěšnější hit. Přirozeně stejný název dostalo i album z roku 1983. Proдало se jej na čtvrt milionu. Nebylo svého času dne, aby i opakovaně tato skladba nezněla z rozhlasových vln a její text znal snad úplně každý. Osvědčená autorská dvojice Zich – Bukovič chytře využila této popularity, a tak záhy vznikla podobná a též velmi populární skladba *Není všechno paráda*. Brzy následovalo stejnojmenné album. Karel Zich často nahrával úspěšné duety. Jeho partnery zde byli například Lenka Filipová, Pavel Bobek, Jitka Zelenková, Petra Janů, Jiří Vondráček a někteří další.

Jeho velkou láskou byly písně nesmrtelného Elvise. Některé nazpíval se skvělými českými texty Michala Bukoviče a dodnes se dobře poslouchají, což je nesporná známka vysoké kvality. Označení za českého Elvise se však většinou bránil, ačkoliv takové srovnání se přímo nabízelo. Ostatně někteří spolupracovníci jej hecovali, aby se nebránil tomu zpívat právě jako Elvis. Dispozice k tomu měl mimořádné. Jeden známý hudební kritik před lety řekl, že slyšet snad někdy zpívat Karla Zicha falešně nebyla nejmenší šance. Byl obrovským profesionálem a podle mnoha kolegů i výborným partákem a nesmírně poctivým a spolehlivým kolegou i spolupracovníkem. Řadu let vystupoval se skupinou Flop, kterou založil na konci 70. let a její sestava se pravidelně obměňovala.

Mezi, na svou dobu, unikátní počín patřilo album natočené v 80. letech s americkou legendou rock’n’rollu Wandou Jacksonovou,

která během své bohaté kariéry vystupovala i s legendárním Elvisem.

I po změně společenských poměrů dál pokračoval v koncertech se skupinou Flop, s vlastními sólovými vystoupeními a v roce 1993 se vrátil jako stálý člen i do sestavy Spirituál kvintetu, kde pak působil až do konce života. Celkem prodal za svou kariéru přes milion desek. Na nedostatek práce si nikdy nemohl stěžovat. I v 90. letech vydal alba, která se setkala s vlídným přijetím ze strany fanoušků i kritiků a neholdal se spokojit s již dosaženým. Měl v muzice ještě mnoho dalších plánů.

Žel přes množství akcí všeho druhu, byl nesmírně pilný a mnohdy si nabíral enormní množství práce, zanedbával vlastní zdraví, a to se mu také pravděpodobně stalo osudným právě v onom horkém červenci před dvaceti lety při zahraniční dovolené, kdy jej během potápění postihl srdeční infarkt. Vše se událo poblíže korsického města Porto-Vecchio. Karel Zich nás opustil v pouhých pětapadesáti letech, zůstalo ale po něm i přes předčasný odchod mnoho skutečně parádní muziky. A to se vždycky počítá.

Fakta a ten tanec

IVO FENCL

Mariusz Szczygiel (*1966) je přední polský novinář, autor mezinárodního bestselleru *Gottland* (2006, česky 2007) a dlouholetý reportér listu *Gazeta Wyborcza*. Založil *Institut reportáže* a má nakladatelství, vydávající také překlady českých knih. V publikaci *Fakta musí tančit* (2022, česky 2023) dnes analyzuje umění reportáže a klade je do souvislosti se schopností vypíchnout pravé detaily. „Slovo plní úlohu svědka. Svědkové se ale bohužel čas od času mýjejí s pravdou, i když přísahali, že nebudou lhát,“ říká a ve sportu sice není nic jako trojitý klinč, ale reportér se prý právě v „trojitém klinči“ ocitá.

reát mnoha cen, si to samé nemyslí. V reportáži jsou - nejméně podle jeho názoru - nejdůležitější duševní stavy. Ani největší solidnost prezentovaných informací se jinak nožem nezařízne do čtenářovy paměti. Jen detail-metafora. Jen další detail-syntéza. Detail-emoce. Jak si vůbec představit ony detaily? Polský autor upozorní, že hrdinou reportáže nemusí být člověk, ale předmět (tabatěrka), zvíře či rostlina. Někdy je totiž funkčnější pozorovat svět právě pod jejich úhlem, ale pozor. Pokud publicista tuto snahu přežene, dělá z detailu nemístný a jen trapný fetiš. Detail má sloužit příběhu a bohužel není problém detaily loď textu přetížít. Potopí se. Čtenář si podvědomě chce zapamatovat detaily všechny, asi jako u Agathy Christie má pocit, že je bude potřebovat a sehrají roli. Pokud jimi text překypuje, vzniká však marnost. Vše se zapamatovat nedá a říkáme si: možná se autor jen chlubí, nakolik byl pozorný. Znechucení knihu odkládáme. Szczygiel navrhuje, ať je opodstatněnost každého detailu vysvětlena, a taky z toho hlediska listuje románem *Chladnokrevně* alias příběhem vyvražďení čtyřčlené rodiny v Kansasu 1959. Dílo původně od roku 1965 vycházelo na pokračování v *The New Yorkeru* a jeho autor řekl:

„Mnozí přátelé mě vinili z nedostatku fantazie, ale zklamala jejich. Co jsem udělal, je náročnější než běžný román. Musíte se odpoutat od vlastní vize světa. Až moc spisovatelů je zahleděno do svého pupku. Sám mám ten problém.“ Je *Chladnokrevně*, které i sám vynášel, přeceněno? To Szczygiel přímo neříká, ale cituje řadu názorů. Kritika román většinou obdivovala. Capote byl rhodně tvrdšíjný, vychytralý i vytrvalý. Zvlášť schopností vyprávět nejen na papíře si uměl získat důvěru lidí v Kansasu, ačkoli ho zprvu považovali za jednoho z vrahů. Už v polovině padesátých let realizoval Capote rozhovor s Marlonem Brandem, který herce pomocí bolestných detailů analyzoval, a Brando pak prozradil, že

mu Capote - v opilosti - vylíčil vlastní pády. Do finálního textu tohle ale neproniklo, zůstala jen intimní tajemství hercova. Či jeho matky. „Možná jste si všimli, že Marlon nikdy nechce hovořit s dvěma lidmi zároveň,“ psal mj. Capote. „Nikdy se neúčastní kolektivního rozhovoru a vždycky to musí být intimní setkání.“ Marlon Brando po zveřejnění rozhovoru sálal, ale chladný Capote si při práci prvně uvědomil, že dokonce „podřadná“ reportáž o filmové hvězdě může být stejně vycizelované umění jako každý jiný prozaický žánr včetně eseje, povídky anebo románu. Materiál pro *Chladnokrevně* shromažďoval šest

let, a jak tvrdí (věřit nemusíte), cvičil si už dopředu mozek. „Vstřebávání a věrná reprodukce faktů vyžadují praktickou přípravu,“ říká, „a děláte-li si během rozhovoru poznámky, zfalšuje to atmosféru a deformuje význění.“ A tak trénoval zapisování rozhovorů do paměti. Jak? „Přítel mi předčítal katalogy a nekonečné řady slov a já se snažil vtlouct si je do hlavy. Pomocí dvou magnetofonů jsme kontrolovali, co se mi povedlo si uložit. Zpočátku jsem si dokázal zapamatovat čtyřicet procent rozhovoru, později šedesát a nakonec se dostal k devadesáti. Jako bych měl nahrávací zařízení v hlavě.“ Aby pochopil charaktery zúčastněných, realizoval stovky rozhovorů, a svých znalostí využil k tomu, že směl odsouzené delikventy navštěvovat uvnitř cel. Jistěže se jich nebál. S vrahy navázal blízký vztah, především s jedním z nich, s Perry Smithem. To byl neplánovaný „zdroj“, který zpovídajícího až moc prodchnul a ovlivnil. Capote byl do věci vtažen a celkem věrně je to dnes zachyceno ve dvou hraných filmech let 2005 a 2006. Není ovšem potřeba řešit, nakolik zabíjáký miloval. Je to zbytečné a „jako byste se ptali, zda mám rád sebe,“ vysvětlil to TC. „Ty dva jsem jako sebe *znal*. Znal. To je podstatné.“ Charakteristika obětí a vyšetřovatelů a obyvatel městečka v Kansasu je zdařilá a nechybí psychologická hloubka i něco, kvůli čemu se jinak lidé uchylují právě k románům. Subjektivní citový život. Se Szczygielem se tak dopídíme překvapivého postřehu. I velcí autoři beletrie a Raskolnikova a dona Quijota, Hamleta či Oblomova psali fakticky reportáže; protože hrdiny viděli. Měli je před vlastním vnitřním zrakem. „Viděli, jak se pohybují, jak se stravují, jak se smějí, jak křičí a nadávají nebo šeptají.“ Uprostřed románu *Chladnokrevně* zůstaly vícestránkové citace celých dokumentů a výpovědí, takže dějová linka náhle ostrouhá. Možná je to chyba. Capote ovšem přes ten kloub překlopil příběh brutálního zločinu do příběhu trestu a pomsty. „Obrací uprostřed knihy znenadání dalekohled o 180 stupňů a při té piruetě to bohužel silně zaskřípe. Na povrch najednou vyplouvá to jen lokální a řemeslné, byť je to investigativní novinářství.“ A pak se vrací román, jen s jinými už hrdiny a jinou pozicí autora. „Jsou to vlastně dva romány v jednom.“ Zvláštní, že v Herseyově, Capoteově či – třeba – Mailerově případě se staly nejnadčasovějšími jejich díly právě romány faktu. Ne fikční tvorba, kterou se chtěli proslavit hlavně, ale něco, u čeho se postupuje takto. 1. Dovíme se o události. 2. Vypozorujeme v události téma. 3. Vypreparujeme aspekty pro drama. 4. V maximální míře událost rekonstruujeme. 5. Odstraníme veškeré nadbytečnosti. 6. Příběh zkomprimujeme a dokomponujeme. Když se nad tím postupem zamyslíme, možná podobná práce nutně znamená i deformování reality. Při menší zkušenosti může přejít až do jejího nevědomého falšování, ale to se právě zkušenému nesmí stát. Navzdory tomu, že už Hemingway řekl: „Ve smyslu vědy není žádná historie psána poctivě.“

Mariusz Szczygiel: Fakta musí zatančit. Překlad Martin Veselka. Fotografie Paweł Bobrowski, Petr Dubjak a Hubert Gostomski. Nakladatelství Dokořán 2023. 352 stran.

Mejdan...

Dokončení ze str. 1

A podobně jako jemu se i jí poštěstilo vyjet ven, na stáž na vídeňskou Akademii. Po stáži se ale už nevrátila. Emigrovala. Měla zažádáno o Kanadu, která pořád ještě přijímala. Byla si jistá, že jí to vyjde.

„Nechceš se připojit?“ lákala Davida.

Nechtěl. Západ se mu líbil, ale držel se při zemi. Doma skřípal zuby, když s ním zametali blbci s rudou knížkou, ale bál se, že tady by s ním zametali zase jiní blbci. Bez rudé knížky, zato s pytlem zlatáků. Byl pragmatik a realista.

„V Československu nezbohatnu, ale ani nezahynu. Vždycky budu mít střechu nad hlavou a kus chleba s kabanosem.“

„A v tom je rozdíl mezi Východem a Západem. Ti opravdu schopní se tady přežívají kaviárem a ne kabanosem.“

„A prohání se každý den v jiné v limuzíně, večerí v Ritzu a mají jachtu, vrtulník a vilu s bazénem. Nebo rovnou hned dvě,“ uchechtl se David. „Chce to akorát maličkost. Být ten *opravdu schopný*. A já o sobě teda občas pochybuju. Ty ne?“

Zuzana si jenom potukala na hlavu. Věřila si. Je prý fakt dobrá, její grafické listy a koláže chválili, už když vystavovala na fakultě. A ve Vídni na Akademii jí jeden dokonce řekl, že takový talent jako ona má sotva jeden z milionu. Jinými slovy – ona *je ta opravdu schopná*.

„Tak dokonce jeden ti to už řekl? A jen tak? Nebo to bylo za noc a lásku?“

Žertování na svůj účet Zuzana nesnášela. Vybuchla. David ji musel odprošovat a uklidňovat. Byla si úplně jistá, že se v Kanadě prosadí.

„A nejenom v Kanadě. Budu mít světový úspěch.“

Má talent a umí i makat. Jako třeba teď. Pobírá podporu pro utěčence a ještě slušně vydělává. Známý z Akademie se zmínil, že má v Innsbrucku příbuzného, kterému patří Domino Bar. Jelikož zpívala se studentskou kapelou, chytla okamžik za pačesy, jak praví klasik...

„To byl ten z mercedesu?“ napadlo Davida okamžitě. Zavrtěla hlavou. V mercedesu zahynul někdo jiný. Místní hoteliér, jeden z pravidelných návštěvníků Domina. Ale taky důležitý člověk, škoda ho, protože Zuzaně slíbil zprostředkovat užitečné kontakty na slavné výtvarné škole v Mnichově... Děvče opravdu nemarnilo čas.

Zuzka Davida po propuštění z nemocnice pozvala do svého podnájmu. Majitel Domina jí prý našel podnájem u známých. Tak *podnájem?* David s kytkou na prahu luxusní vily, jejíž stěny byly doslova vytapetovány olejomalbami ve zlacených rámech, ztratil na chvíli řeč. Ale byla to jenom chvilka, Zuzka ho vzápětí nejen nakrmila a napojila, ale doslova uhranula krásou i šarmem.

David se do ní zbláznil. Začal do vily docházet denně a jednoho dne začal dokonce přemýšlet – bylo to k ránu, Zuzka ještě spala – že svůj vztah k emigraci možná přece jen přehodnotí. Ale než se o tom zmínil, zaskočila ho Zuzana informací, že musí zajet do Vídně na kanadskou ambasádu. Nějak se to její přístěhovalecké vízum vleče, osobně se vždycky vyřídí nejvíc. Večer tedy ať nechodí, po návratu mu zavolá. Odjela, ale neozývala se. Uběhl den, pak dva, nakonec tři... Musel se obrnit trpělivostí. Ale uvědomoval si, že v pátek jeho stipendijní pobyt skončí a on se bude muset rozhodnout...

Aby přišel na jiné myšlenky, přijal na neděli pozvání kolegy doktora Siegela a jeho paní. Slíbili mu předvést Seefeld, centrum sportovního i společenského dění. Je to prý od Innsbrucku jenom kousek. Líbilo se mu tam. Po dlouhé procházce se usadili na terase jedné z mnoha restaurací. Tradiční rakouská svačina – káva se štrúdlem – přišla vhod.

Ale Davidovi nebylo souzeno si ji vychutnat. Na terase se zničehonic objevila rozesmátá Zuzana Ditmarová. Navíc v doprovodu stejné rozeseleného muže středních let. Rozhlíželi se, kde se usadí. David vstal a popošel jim vstříc. Zuzana se na okamžik zarazila, ale hned se vzpamatovala.

„Slíbilas, že zavoláš,“ šel rovnou k věci.

„Přijela jsem teprve včera. Chtěla jsem ti zavolat v pondělí.“

„Nepředstavíš nás?“ ušklíbl se.

Okamžitě přehodila výhybku do angličtiny: „David, přítel z Československa – pan Leblanc, vicekonzul z kanadské ambasády ve Vídni.“

Po kratičké toporně zdvořilé konverzaci se rozloučili. David Zuzaně oznámil, že se vrací domů a popřál jí to, co si sama přeje nejvíc. Tedy ten světový úspěch. Od té doby ji nespátřil, ani o ní neslyšel. Zuzka Ditmarová z jeho života zmizela.

*

Když ale po letech zahlédl v televizi úspěšnou kanadskou výtvarnici Ditu Mar, rozhodl se, že ji musí vidět. Prostě musí! Že se řítí do průsvihu? Do nevěry na pokračování? Nesmysl, má to pod kontrolou. Začal si vesele pískat, což normálně nedělal. David se na Zuzku těšil jako kdysi na Ježíška. Ani doma nemusel nic zdůvodňovat, do Prahy občas zajížděl coby člen výboru odborné společnosti někdy i na dva dny...

Když dorazil na vernisáž, všiml si u vstupu velkého Zuzčina portrétu. Pobavilo ho, že je to fotka z doby, kdy jí bylo asi tak třicet... V přední části sálu visely obrovské, barvami hříící abstraktní kompozice v oleji, v zadní části potom spousta menších obrázků. Asi ta grafika a koláže... David výtvarničině nerozuměl, ale dojem to na něho udělalo.

Zuzana stála čelem k návštěvníkům, vpravo pult s občerstvením, vlevo čtyři zatím prázdné židle. David na ni zíral jako na zjevení... Je to pořád ona. Už na první pohled je zřejmé, že nepřibrala. Spíš je až trochu vychrtlá. Ale má pořád vkus. Ty dlouhé tmavozelené šaty... A vlasy jako kdysi do drdlou, aby vynikl její profil...

Pronesla několik slov na uvítanou a vyzvala „dlouholetého pražského přítele“, aby přítomným přiblížil její tvorbu. Sušinka se silnými brýlemi pak hantýrkou výtvarných kritiků chvíli velebil její originalitu. Po něm napochodovalo smyčcové kvarteto, obsadilo židle a cosi zahuldo. Pak Zuzana poděkovala a popřála všem pěkný zážitek i dobrou chuť.

A sama začala s prohlídkou od prvního obrázku. Někteří hosté k ní přistupovali s malými dárky, které ona hned předá-

vala drobné blondaté dívky, která jí byla v patách. Když zahlédla Davida, zarazila se a ztuhla. Herci by řekli *štronzo*.

„David...“ vydechla. „To je teda překvápko.“

Přistoupil k ní a políbil ji na tvář: „Gratuluju, Zuzi.“

A zadrmolil, že jí žádnou pozornost sice nenese, ale dovoluje si ji pozvat na trochu řeči, jídla a pití. Zblízka mu najednou připadala menší, než kdysi. A měla i nějaké jiné, jakoby vyhaslé oči. Nebo jsou jenom trochu zapadlé? Taky se jí od nosu ke koutkům úst táhly docela hluboké rýhy. A ta kůže na krku... Zdálky to ušlo, zblízka by ale věk nezapřela. Spíš naopak.

Ona si naštěstí jeho výrazu nevšimla: „Aní nevíš, jak ráda s tebou posedím. Musím akorát přetrpět focení, to mám ve smlouvě a taky pozdravit pár lidí. Ale zkrátím to, neboj. Maximálně tak půl hodiny. A potom zmizíme po anglicku... Něco si zatím dej. Doporučuju to uzené. A Tokaj Furmint... Když jsi to beze mě vydržel tak dlouho, vydrž to, prosím tě, ještě chvilku.“

Když se potom vrátila, rozhodla, že se nechají zavézt rovnou k ní. Má v hotelu celé apartmá. Byla zjevně zvyklá rozhodovat. Cestou k východu ze sálu musela ještě absolvovat pár objetí a radostných výkřiků, ale i tak je už za pár minut taxík vyklopil u jejího hotelu. Nahoře hned vylovila z ledničky zákusky. A pak jeden druhého vyzpovídali.

Zuzanu hlavně zajímalo, co Davidova žena a děti. Pohovořil tedy o manželce-učitelce, o klukovi na právech i holce na medicíně... Ona mu na oplátku vylíčila svá dvě manželství i dva rozvody, které pokaždé skončily bitvou právníků.

Smutně se pousmála: „Známe jenom jeden hit: *Money, money, money*...“

Momentálně žije single. Dotaz na děti jí vehnal slzy do očí. Malý Kenneth, doma Kenny, měl o prázdninách po třetí třídě, které podle soudní dohody trávil s otcem, na výletě do hor smrtelnou nehodu. Zuzka se s tím nikdy nevyrovnala a žádné další dítě prý už nechtěla. Utránila by se strachem.

Musel rychle převést řeč: „Tak jsi to dokázala, Zuzi... Včera jsem si tě nastudoval na internetu. Jsi opravdu jedna z milionu. Jenom ty tvoje *postery*, co se kupují po celém světě... Máš všechno...“

„Myslíš?“

„A ne snad? Máš dostihové koně, jachtu, barák na Floridě, další kdesi za Montrealem... Prý i lóži v Metropolitní opeře a byt v New Yorku... Lítáš si VIP třídou, vystavuješ po celém světě, máš peněz, že je nestačíš utrácet... Žiješ naplno svému kumštu... Dokonce vydali o tobě monografii... Co je víc?“

Zamračila se a mávla rukou: „Tak já ti to povím. Neposrat se z toho všeho, kamaráde, to je to úplně nejvíc.“

„Když už to máš, tak se ti to snadno zlehčuje... Máš, co sis přála. Jsi na vrcholu.“

„Ale běž... Tak abys věděl. Koničky koupil jeden šejk, jachta už druhým rokem kotví bůhvíkde, Florida se mi zprotivila a na opeře jsem v New Yorku nebyla, ani nepamatuju... Odřekla jsem i výstavu v Paříži!“

„Ne. Fakt?“

„Všechno mě už nepředstavitelně unavuje a štve... Člověk nakonec spí jenom v jedné posteli a spořádá jenom jeden oběd. Čeho jsem dosáhla? Copak smyslem života je mít trochu větší dům, trochu lepší auto a trochu víc peněz? Jsem fakt *strašně* úspěšná. Oproti obyčejné holce z dědiny jsem se asi častěji sprchovala a dráž jsem voněla. Ale zůstala jsem sama a jsem utahaná jako pes... Kolikrát si říkám, jestli to stálo za to, kvůli v podstatě blbostem opustit všechny a všechno, co člověk znal a měl rád.“

„Vždycky je něco za něco, Zuzi. Na začátku jsi to přece viděla jinak. Táhlo tě to do velkého světa, chtělas být nejlepší. A mít všeho hojnost a žít svobodně. Po svém... A dokázalas to. Jsi opravdu nejlepší, jsi světová! Snažil se, když pochopil, že dnešní Zuzka zrovna optimismem neoplývá.

„Světová,“ ušklíbla se. „Děláš, jako bys nevěděl... Celá slavná

západní civilizace jde ke dnu, náš svět má na kahánku. Miliardy Číňanů, Indů, Jihoameričanů a Afričanů nás brzy převálcují. Ještě malujeme, píšeme a komponujeme, ale už jenom mlátíme prázdnou slámu. Nic opravdu významného už nevzniká. Ani já sama jsem za posledních deset roků už nic moc nepředvedla.“

„Jsi na sebe asi moc přísná.“

„Možná... Ale co to všechno okolo? Copak tebe to neštve? Že nám vládnou blbci? Že se jediným náboženstvím stal konzum? Že lidi nezajímají ti, co něco dokážou – ženská, která učí děcka, nebo chlápek, co vymýšlí léky – ale akorát celebrity? To jest kurvy a blázni? Že se všichni chtějí akorát bavit?“

„Já rozumím spíš leukocytům, cholesterolu a podobným krámmům...“

„Slepý ale snad nejsi. Rozhlédni se, kam jsme to dopracovali. Vidiš to? Nekonečný flám. Mejdan na Titaniku.“

David zatínal zuby... Bylo to setkání dávných milenců za všechny prachy... Co chce vlastně Zuzana od něho slyšet? Co očekává světačka, která by se za úspěch upsala dáblu, od opatrného pecivála? Může nepříliš movitý český duchodce, kterému už leží na srdci jenom blaho vnoučat, pomoci ženské, která sice má světovou slávu, majetek i peníze, ale najednou ji už nic z toho nebaví? Do háje... Ale nějak uklidnit by ji měl, jednou je doktor. A pak udělá asi nejlíp, když zmizí. Romantika se dnes nekoná...

„Pro mě jsi a vždycky budeš velká kumštýřka,“ deklamoval přesvědčivě jako z Národního. „A nejenom výtvarnice, ale i zpěvačka. Pamatuješ?“ A zaintonoval: „*Der Platz neben mir ist leer*...“ Místo vedle mne je prázdné...

A Zuzana se přidala. Když se blížil závěr písně, David zmlkl. Tichem apartmánu se pak nesl jenom její čistý a pořád podmanivý alt: „*Und komm' doch zu mir... Der Platz neben mir gehört dir*...“ Když dozpívala, odvrátila hlavu. Její ramena se roztřásla drobným křečovitým plácem.

Místo vedle mne patří tobě? Bože můj... Zeptal se, jestli nemá něco na uklidnění. Pokynula ke kabelce, kterou pohodila na jedno z křesel. Prý občas potřebuje tabletku. Nebo dvě. Našel lék, vylomil ze stříbrného blistru dvě tablety a přinutil ji je spolknout a zapít.

„Pěkně se opři a zavři oči.“

Odskočil vedle pro ložní příkrývku. Zabalil ji, zhasl a potichu počkal, dokud nezačala klidně dýchat. Pak po špičkách vyšel ven a potichoučku za sebou zavřel. Až na ulici mrkl na hodinky... Bylo to dobré. Stanice metra je za rohem, za chvíli bude na hlaváku. Vlaky do jejich maloměsta jezdí co půlhodinu. Eva bude ještě vzhůru...

SDĚLENÍ

AUTORŮM

TÝDENÍKU LUK

Po zesnulém Karlu Sýsovi se redigování týdeníku Unie českých spisovatelů (UČS) Literatura-Umění-Kultura (LUK), který vychází jako příloha týdeníku Naše pravda, ujal na základě rozhodnutí vedení UČS Ivo Havlík.

Jeho e-mailová adresa je:

luk@futura.cz

PRAVDA JE TRIEDNY NEPRIATEĽ NÁŠHO TRIEDNEHO PRIATEĽA

MICHAL DIENEŠ

Že zložitý? Vôbec nie. Ako vravia bratia Česi: jednoduché jako facka. Výhodou návratu do kapitalizmu, aj keď to naivní a hlupáci v 89 netušili, je príležitosť overiť si na vlastných skúsenostiach pravdivosť marxizmu. Už nie len učebnicovo, in vitro, ale in vivo. Že je to drahý špás?

Ak chceme vedieť prečo nám jablko, ak sedíme pod stromom, padne na hlavu, vysvetlí nám to Newton. Ak chceme vedieť prečo je vojna na Ukrajine, prečo nás ohlupujú výberom pohlaví, prečo si platíme za lieky a vzdelanie, prečo v bankách platíme i za to, že im tam donesieme naše peniaze, prečo väčšina hlupákov a naivných žije v chudobe, prečo nás obšťastnili neoverenou vakcínou, prečo si vo voľbách nevyberáme najlepších z najlepších – a iné a iné – vysvetlenie nájdeme v dielach klasikov marxizmu. A tak ako u Newtona nemusíme vysedávať pod všetkými jablňami sveta, aj tu vystačíme (na začiatok) s jedným, či dvoma stromami poznania: Manifest komunistickej strany (1848); a pre zvedavejších Imperializmus ako najvyššie štádium kapitalizmu (1916). Lebo pravda je na smiech len do chvíle, pokiaľ sa nás (to) netýka.

Spoločnosť, ak použijeme pojmy z kybernetiky, má svoju štruktúru, tá má určité prvky, ktoré majú medzi sebou určité vzťahy. Navonok sa toto usporiadanie, tento systém, javí svojim chovaním. Systém má svoje chovanie. Je to jeho univerzálna charakteristika. Ak to premeníme na drobné: ako ľudia práce žili do roku 89, a ako žijú teraz? U nás, ale aj v bývalých krajinách svetovej socialistickej sústavy. Ba dokonca, aj v tzv. vyspelých západných krajinách, ktoré svoj náskok získali tým, že drancovali a kolonizovali svet! Ako sa choval – náš, či ich – systém? Doma, i navonok!?

Pamätáte, ako nám tesne po prevrate vysmiali symboly práce, kosák a kladivo? Ako útokom, VPN-kárskymi a KDH-áckymi dronmi, znevážili všetky osobnosti politiky, kultúry a histórie, ktoré mali v rukách (a srdci) niečo spoločné so socializmom? S bojom proti sociálnemu a národnostnému útlaku? Čarnogorského H-áci chceli dokonca zrušiť aj názov Námestia SNP v Bratislave. Ukojili sa zrušením názvu mosta a kaviarne na jeho pylónoch. Takže bez Bystrice, povstaleckej.

Všetci v dejinách mali právo na chyby, na omyl, len komunisti nie?! Ak by sa rímsko-katolícka inštitúcia – nie viera – brala podľa oných kritérií, bola by to jedna z najväčších zločineckých organizácií v dejinách. Na ilustráciu: pápež dal vykopať svojho mŕtveho predchodcu, aby ho mohol súdiť! Na takýto humánný čin neprišli ani najväčší majstri zločinu z USA, v skrvavenej CIA. Ba ani Židia, lebo na kríž priklincovali živého Krista. A to ešte nebol vrchol stredoveku: križiacke výpravy, upalovanie mladých žien, Ján Hus, Giordano Bruno (upálený s prebodnutým jazykom, dodnes nerehabilitovaný), odpustky, Borgiovci ako majitelia pápežského stola, aktívna účasť na vyvražďovaní pôvodného obyvateľstva počas kolonizačných výprav, či posväcovanie zbraní. Španieli-kresťania takmer vyhubili pôvodné tri indiánske kmene, ktoré žili na Kube. Keď tam prišiel na návštevu pápež Ján Pavol II., podľa miestnych, mal Fidel pripravené dva prejavy. Našťastie pre Vatikán, nemusel im nič pripomínať. A pri rozlúčke zdôraznil, aj gestom: Sme za globalizáciu, ale solidarity! Je to jeden z atribútov chovania systému, kde základom je práca a mier. Bratia v Kristu.

Pád berlínskeho múra odštartoval definitívny pád kapitalizmu! Takmer všetci to chápali ako jeho víťazstvo. Triedny priateľ jasal, lebo načas si zachránil zisky, a na striebornej tácke dostal masu naivných a hlúpych, aby naň pracovali. Obnovili vykorisťovanie za podpory domácich národných a kresťanských síl. Začala skrytá i otvorená agresia proti ľuďom práce, proti všeľudskému hodnotám. Nešťastie na Ukrajine je len pokračovaním, ale aj zavŕšením tejto agresie Kolektívneho Prepadu. Všeobecná kríza kapitalizmu, alebo polykríza, ako ju jemne premenovali, je u konca. Kapitalizmus orgazmuje. Americký Kongres schválil ďalšie miliardy na vojny, aby potvrdil, že mier je jeho (ich) úhlavným nepriateľom. Aké bude pokračovanie, ako to skončí? Dajte mi pevný bod vo vesmíre a ja nim pohnem, poznáte to.

Marx spájal zánik kapitalizmu a nastolenie sociálne spravodlivej

spoločnosti s tvorcom materiálnych hodnôt, s robotníckou triedou. Predpokladal, že sa charakter jej práce s rozvojom výrobných síl bude meniť, že jej hlavným znakom nebude len fyzická práca. Vyjadril to aj pojmom súhrnný pracovník. Istú dobu sa viedli diskusie ako to myslel; vyriešil to český vedec I. Hruža, keď nazrel do originálneho textu Kapitálu, ktorý autor napísal vo francúzštine. (Marx neraz pri písaní prechádzal z jedného jazyka do druhého, bez toho, aby si to uvedomoval). Trieda nezaniká, so zmenami v obsahu práce sa mení aj jej štruktúra. Váhu tohto prvku v systéme (spoločnosti) by ukázal štrajk; generálny a naraz vo viacerých krajinách. Taká je pravda.

Protesty európskych poľnohospodárov ukazujú, že aj najbližší spojenec tejto triedy, ktorý je organizovanejší ako v minulosti, môže zásadným spôsobom ovplyvniť chovanie systému; až ho zastaví! Vzniká nová situácia na premenu spoločnosti. Pravda, nie sama od seba, nutný je aj subjektívny faktor. Budú to národné a vlastenecké sily? Niečo na spôsob Vianočnej dohody, keď sa pripravovalo SNP? V Česku sa tento proces dostáva do akcieschopnej etapy. Tam aj na Slovensku, zdá sa, vypadávaajú z hry kresťanské sily, lepšie povedané tie, ktoré celé desaťročia zneužívali vieru pre túto značku. Sviečková 88 bola falošná, a už nebude. Na smetisko dejín úspešne kráča aj stredoveké KDH. Už len účet. A nie len im.

Kľúčové, ako neraz v našej histórii, budú aj vonkajšie okolnosti. Predovšetkým porážka nacizmu na UA, a inde vo svete. Svet je a bude bricosvaný. Kto utečie z náručia amerického dolára, bude spasený. Táto zbraň hromadného ničenia, kedy papierom sa financujú vojny a agresie všetkých foriem, je u konca. Čas Č, ako vravia vojaci, je praktický známy. Je v rukách Číny, ako najväčšieho držiteľa amerických dlhopisov. Až tam uznajú, že obanujú primerané straty, bude END. I pre všetky americké vojenské základne vo svete; viac než 800! Za papier si nič nekúpia, ani slepé náboje, aby spáchali symbolické harakiri. Za desiatky miliónov vyvraždených ľudí takmer po celom svete; za viac ako 500 tisíc irackých detí. Hrozba nepotrebných a nepoužiteľných žoldnierov však sama od seba nezanikne. Kto a ako im poskytne pomoc? Urbí et orbi.

Bude to znieť absurdne, ale ak chceme, aby USA nezničili svet nekontrolovaným procesom svojho rozpadu, musíme im pomôcť. Nie charitatívne, ale systémovo. Raz a naposledy. Prijmú nové pravidlá hry multipolárneho sveta, založené na spolupráci, na vzájomnom rešpekte, úcte a harmónii? Zbohom zbraniam, potešil by sa ich rodák E. Hemingway. Budú na to mať odvahu, statočnosť, pokoru a osobnosť? Pre tento hypotetický výklad – zániku a vzniku – sa núka aj Marxova myšlienka. V prvom zväzku Kapitálu, v časti o Metamorfóze tovarov, napísal: „Videli sme, že proces výmeny tovarov zahŕňa protirečivé vzájomne sa vylučujúce vzťahy. Vývin tovaru neruší tieto protirečenia , ale vytvára formu, v ktorej sa môžu pohybovať. To je vôbec metóda, ktorou sa riešia skutočné protirečenia. Napríklad protirečením je, že jedno teleso ustavične padá na druhé a takisto sa od neho vzdaluje. Elipsa je jednou z foriem pohybu, v ktorej sa toto protirečenie uskutočňuje i rieši.“ Bude BRICS takouto elipsou?

Prevratom v 89 nám, a ľuďom práce vôbec, nanútili falošné hodnoty, pokrivené videnie sveta. Zneužili k tomu všetko, len aby uchovali moc kapitálu. Hlavnou metódou je klamstvo, popieranie a potieranie pravdy a vedy. Niet oblasti, kde by tak nekonali. Jeden z hlavných prvkov systému, spoločenská nadstavba, je nastavený tak, aby permanentne vymýval mozgy, osobitne mladým, aby ničil vzdelanie a výchovu, aby bludy a absurdity vydával za normálne a prirodzené javy! A aby sme si ich osvojovali všetci. Aby sa dosiahlo také chovanie systému, že výsledkom bude depopulácia, beznádej a degradácia ľudstva. Prvá signálna sústava. Systémovo nám vnútili triedne priateľstvo s kapitalizmom, s vykorisťovaním, so zločinom; súhlas s vykrádaním nášho národného bohatstva, nášho genofondu, našich hodnôt a tradícií; s popieraním obetí sociálnych a národnostných bojov, s účasťou na ich zločinoch, od vedenia vojen až po ich neodvolateľnú podporu! Proletári i neproletári všetkých krajín, spamätáme sa?!

Hlupákom stačí kapitalizmus. Múdri a čestní ľudia chcú viac.

NENÁVIDIA RUSKO, LEBO MILUJÚ SOVIETSKY ZVÄZ?

PAVOL JANÍK

Pri spojení strán Hlas a Dobrá voľba sa objavilo aj meno známeho ústavného právnik, ktorý podľa nie tak dávno medializovaných informácií patrí do kategórie ideový spolupracovník roz-

viedky. Je to ten istý človek, ktorého prezident Václav Havel bez problémov vymenoval za sudcu Ústavného súdu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky na sklonku jej existencie.

Bez zaujímavosti nie je ani jeho pôsobenie v politickej strane Most-Híd, ktorá sa profilovala ako dôsledný stúpenec nášho členstva v transatlantických bezpečnostných štruktúrach, riadených z USA, a zároveň ako horlivý zástanca sankcií proti súčasnému Rusku.

Práve vzhľadom na spomínanú kategóriu ideový spolupracovník rozviedky sa vynára legitímna otázka, či určitá časť slovenskej spoločnosti nenávidí Rusko, pretože miluje Sovietsky zväz. Aby sme rozptýlili neurčitú hmlovinu nekompetentných mediálnych dohadov a prázdnych politických fráz, pozrime sa, čo o ideovom spolupracovníkovi hovoria smernice československej rozviedky.

Podľa spomínaného dokumentu bol ideový spolupracovník československý občan, politicky vyspelý a úplne oddaný socialistickému zriadeniu, získaný pre tajnú a pravidelnú spoluprácu s rozviedkou v zahraničí, ale mohol spolupracovať aj na území ČSSR pri rozpracovávaní cudzineckých báz.

Členstvo v Komunistickej strane Československa bolo odporúčajúcou okolnosťou pre získanie za ideového spolupracovníka. Nebolo však dovolené získavať za ideových spolupracovníkov funkcionárov a pracovníkov straníckych orgánov. Podľa štatútu rozviedky sa ideoví spolupracovníci získavali najmä na ministerstvách zahraničných vecí a zahraničného obchodu, v podnikoch zahraničného obchodu, zastupiteľských úradoch, Československej tlačovej kancelárii a podobne, ako aj spomedzi expertov z rozličných odvetví, ktorí vycestovávali do zahraničia.

Získavanie ideových spolupracovníkov sa uskutočňovalo výlučne na dobrovoľnom a ideologickom podklade. Vyžadoval sa písomný sľub zaväzujúci k spolupráci s československou rozviedkou. V prípade, že kandidát spoluprácu odmietol, pracovník rozviedky si vyžiadal písomný sľub mlčanlivosti vlastnoručne podpísaný kandidátom verbovania.

Náplň práce ideových spolupracovníkov závisela od ich možností, schopností a stupňa pripravenosti a pohybovala sa od podávania informácií o prostredí a objektoch cez typovanie a odovzdávanie zaujímavých kontaktov až po praktickú prácu kádrových rozviedčikov, vrátane verbovania nových spolupracovníkov.

Ideoví spolupracovníci sa aktívne využívali aj pri obrane našich zastupiteľských úradov a krajanskej bázy v zahraničí.

Zvlášť úspešní ideoví spolupracovníci tvorili základňu na dopĺňanie kádrových príslušníkov rozviedky.

Pracovníci rozviedky v zahraničí udržiavali s ideovými spolupracovníkmi priamy osobný styk, ktorý konšpirovali podľa podmienok legalizácie rozviedky, funkcie ideového spolupracovníka a vzhľadom na špecifické podmienky agentúrneho prostredia.

S podsunutou agentúrou alebo agentúrou preverbovanou nepriateľom zostávala rozviedka v styku, aby ich prostredníctvom mohla šíriť dezinformácie.

Z citovaných a parafrázovaných ustanovení smerníc československej rozviedky pre operatívnu činnosť v zahraničí vyplýva, že pozícia ideového spolupracovníka bola vedomá a dobrovoľná.

Inteligentní čitatelia dozaista chápu, že spravodajské orgány socialistických krajín úzko spolupracovali nielen medzi sebou navzájom, ale najmä s výzvednými inštitúciami geopolitického hegemóna, teda Výborom štátnej bezpečnosti ZSSR – KGB a sovietskou vojenskou Hlavnou správou rozviedky – GRU.

Kariéra spomínaného ústavného právnik, aj vzhľadom na jeho vymenovanie Václavom Havlom za federálneho ústavného sudcu v roku 1992 nevdojak potvrdzuje, že účasť tajných služieb na prevratných spoločenských zmenách na rozhraní posledných dekád 20. storočia nie je vôbec zanedbateľná a ešte dlho zostane mimoriadne citlivou otázkou národnej bezpečnosti. Svedčí o tom aj nedávne zvolenie českého prezidenta, ktorého sovietska KGB pripravovala na prácu v československej vojenskej rozviedke.

Konšpiračná prax znova dokazuje, že je dôležitejšia ako konšpiračné teórie, ktorých spochybňovanie sa stalo doménou denníka, ktorý je sám očividne jedným z propagandistických nástrojov informačnej vojny vedenej s cieľom psychologické manipulácie verejnosti.